

Minister Finansów i Gospodarki

Warszawa, 23 stycznia 2026 roku

Sprawa: Interpelacja nr 14572 P. Posła Czesława Siekierskiego w sprawie blokady sprzedaży samochodów z Polski do krajów Azji centralnej i Kaukazu
Znak sprawy: DC5.8870.34.2026
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 14572 P. Posła Czesława Siekierskiego „w sprawie blokady sprzedaży samochodów z Polski do krajów Azji centralnej i Kaukazu”, uprzejmie informuję, co następuje.

Polska, ze względu na swoje położenie geograficzne, obecnie pełni wyjątkową rolę przy obsłudze obrotu towarowego oraz osobowego na granicy zewnętrznej Unii Europejskiej (UE).

Jednym z priorytetowych zadań Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) jest ochrona obszaru celnego i granic zewnętrznych UE, która polega przede wszystkim na prowadzeniu działań kontrolnych, mających na celu zapobieganie nielegalnemu przywozowi i wywozowi towarów. Stosownie do przepisów ustawy o KAS kontroli celno-skarbowej podlega, m.in. przestrzeganie przepisów prawa celnego oraz innych przepisów związanych z przywozem i wywozem towarów w obrocie między obszarem celnym UE a państwami trzecimi, w szczególności przepisów dotyczących towarów objętych ograniczeniami lub zakazami.

Zgodnie z art. 3 Unijnego Kodeksu Celnego (dalej „UKC”), zadaniem organów celnych jest nadzór nad międzynarodową wymianą handlową Unii, w sposób wspierający sprawiedliwy i swobodny handel, wdrażanie zewnętrznych aspektów rynku wewnętrznego, wspólnej polityki handlowej oraz pozostałych wspólnych polityk Unii w zakresie wymiany handlowej, a także bezpieczeństwo całego łańcucha dostaw oraz stosowanie środków mających na celu:

- ochronę interesów finansowych Unii i jej państw członkowskich;

- ochronę Unii przed nieuczciwym i nielegalnym handlem przy równoczesnym wspieraniu legalnej działalności gospodarczej;
- zapewnianie bezpieczeństwa i ochrony Unii i jej mieszkańców oraz ochrony środowiska, w stosownych przypadkach w ścisłej współpracy z innymi organami.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 UKC organy celne mogą przeprowadzać wszelkie kontrole celne, które uznają za niezbędne, w celu realizacji tego nadzoru. Kontrole celne mogą polegać w szczególności na rewizji towarów, pobieraniu próbek, weryfikacji prawidłowości i kompletności informacji podanych w zgłoszeniu, deklaracji lub powiadomieniu oraz istnienia, autentyczności, prawidłowości i ważności dokumentów, kontroli księgowości i pozostałej dokumentacji, kontroli środków transportu, kontroli bagażu i innych towarów przewożonych przez osoby lub na osobach oraz na przeprowadzaniu oficjalnych dochodzeń i innych podobnych czynności.

Zgodnie z art. 46 ust. 2 UKC kontrole celne, inne niż kontrole losowe, opierają się głównie na analizie ryzyka – przeprowadzanej z zastosowaniem technik elektronicznego przetwarzania danych w celu identyfikacji i oceny ryzyka oraz podjęcia niezbędnych środków zapobiegawczych – na podstawie kryteriów opracowanych na szczeblu krajowym, unijnym oraz, w stosownych przypadkach, międzynarodowym.

Wywóz pojazdów samochodowych do Rosji i Białorusi objęty został sankcjami nałożonymi przez UE na podstawie dwóch rozporządzeń:

- rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 z dnia 31 lipca 2014 r. dotyczącego środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie (Dz.U. L 229 z 31.7.2014 ze zm.);
- rozporządzenia Rady (WE) nr 765/2006 z dnia 18 maja 2006 r. dotyczącego środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy (Dz.U. L 134 z 20.5.2006 ze zm.).

Działania KAS prowadzone są, m.in. w oparciu o analizy dotyczące omijania sankcji poprzez eksport towarów nimi objętych do krajów wysokiego ryzyka (krajów znanych ze wspomagania obchodzenia sankcji).

Aby zapobiec obchodzeniu środków, Komisja opublikowała zawiadomienia informujące importerów i eksporterów, że powinni podjąć środki należytej staranności, aby uniknąć sytuacji, w której towary, które eksportują i które podlegają sankcjom, trafią do Rosji lub na Białoruś, lub że towary, które importują z innych krajów, np. członków Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, nie pochodzą w rzeczywistości z Rosji lub Białorusi i w związku z tym nie podlegają sankcjom. Środki te obejmują na przykład wprowadzenie do umów importowych i eksportowych postanowień mających na celu zapewnienie, że żadne importowane lub eksportowane towary nie będą objęte ograniczeniami.

Z kolei należyta staranność to proces, za pośrednictwem którego przedsiębiorstwa identyfikują, zapobiegają, łagodzą i ponoszą odpowiedzialność w zakresie rzeczywistych i potencjalnych ryzyk. Procedury należytej staranności są z reguły wprowadzane w ramach szerszych systemów zarządzania ryzykiem w przedsiębiorstwie. Podmioty działające w Polsce są zobowiązane do przestrzegania sankcji krajowych oraz tych nałożonych przez UE. Wszystkie podmioty prowadzące jakąkolwiek działalność międzynarodową powinny weryfikować, czy prowadzona przez nich współpraca międzynarodowa zgodna jest z sankcjami międzynarodowymi.

W dniu 26 lutego 2025 r., weszła w życie ustawa z dnia 9 stycznia 2025 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego, ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej oraz ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. 2025 poz. 172).

Rozwiązania te włączyły przedsiębiorców do procesu analizy ryzyka związanego z omijaniem środków ograniczających. Przedsiębiorca lub eksporter jest obowiązany identyfikować i oceniać ryzyko związane z prowadzoną przez niego wymianą handlową z podmiotami z państw trzecich, z uwzględnieniem czynników ryzyka dotyczących klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw. Organy celne otrzymały uprawnienie do żądania przedłożenia przez podmiot dokonujący obrotu z zagranicą, deklaracji producenta, w przypadkach gdy po przeprowadzeniu analizy ryzyka, której wyniki wskazują na wysokie ryzyko obejścia środków ograniczających UE ustanowionych w związku agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę poprzez wywóz do państw, co do których istnieje ryzyko, że biorą udział w obchodzeniu środków ograniczających lub przewożą te towary tranzytem przez terytorium Federacji Rosyjskiej lub Białorusi. Z tych względów podmioty prowadzące działalność międzynarodową powinny weryfikować, czy prowadzona przez nich współpraca międzynarodowa jest zgodna z ustanowionymi sankcjami międzynarodowymi.

Ustawa ta m.in. wprowadziła nowe, dodatkowe wymagania dotyczące dokumentowania należytej staranności w łańcuchu dostaw, w odniesieniu do obrotu towarami objętymi sankcjami nałożonymi przez UE w związku z agresją Rosji na Ukrainę.

Zgodnie z nowododanym art. 14a ust. 1, osoba lub podmioty, które dokonują wywozu towarów objętych środkami ograniczającymi UE ustanowionymi w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę do państw, co do których istnieje ryzyko, że biorą udział w obchodzeniu środków ograniczających lub przewożą te towary w procedurze tranzytu przez terytorium Federacji Rosyjskiej lub Białorusi, dołączają do zgłoszenia celnego oświadczenie, w którym oświadczają, że:

- 1) tranzyt przez terytorium Federacji Rosyjskiej lub Białorusi stanowi jedynie część trasy przewozu towarów, przy czym początek i koniec tej trasy znajduje się poza terytorium Federacji Rosyjskiej i Białorusi,
- 2) w trakcie przewozu w procedurze tranzytu towarów przez terytorium Federacji Rosyjskiej lub Białorusi towary nie będą podlegały odsprzedaży, przetwarzaniu,

składowaniu i usługom świadczonym przez podmioty objęte środkami ograniczającymi UE ustanowionymi w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę,

3) miejscem końcowego przeznaczenia towarów jest państwo trzecie, inne niż Federacja Rosyjska lub Białoruś

- i podają dane użytkownika końcowego towarów.

Powyższy przepis wprowadza nowy obowiązek dla eksportera, polegający na konieczności sporządzenia oświadczenia o treści wskazanej w ww. przepisie, w sytuacji, gdy eksporter ten dokonuje wywozu towarów objętych sankcjami do państw trzecich innych niż Rosja i Białoruś, co do których istnieje ryzyko, że biorą udział w obchodzeniu sankcji, w tym z zastosowaniem procedury tranzytu przez terytoria Białorusi i Rosji.

Zawiadomienie Komisji Europejskiej skierowane do podmiotów gospodarczych, importerów i eksporterów (Dz. Urz. C 145 z 1.4.2022) stanowi:

„W związku z ryzykiem obchodzenia tych środków podmiotom gospodarczym w UE zaleca się wprowadzenie odpowiednich środków należytej staranności będących do ich dyspozycji, aby zapobiec takiemu obchodzeniu środków:

– poprzez wywóz do państw trzecich, z których towary takie można łatwo przekierować do Rosji i Białorusi; szczególną uwagę należy zwrócić na wywóz takich towarów do krajów Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej (EUG, w skład której oprócz Federacji Rosyjskiej i Republiki Białorusi wchodzi Republika Armenii, Republika Kazachstanu i Republika Kirgiska), ponieważ towary w każdym państwie członkowskim EUG znajdują się w swobodnym obrocie w całej EUG;

– poprzez przywóz z państw trzecich, z których towary takie można łatwo przekierować do UE, w szczególności gdy kraje te nie stosują ograniczeń w przywozie z Rosji i Białorusi; dotyczy to w szczególności towarów przywożonych z innych krajów EUG.”.

Na podstawie analiz przepływów handlowych z krajami trzecimi, doświadczeń KAS związanych z egzekwowaniem sankcji oraz przypadków ich omijania, za kraje wysokiego ryzyka na kierunku wywozowym uznaje się kraje Unii Euroazjatyckiej (Kazachstan, Kirgistan, Armenia), a w odniesieniu do przywozu towarów z Działu 44 Taryfy Celnej również kraje Unii Euroazjatyckiej (Kazachstan, Kirgistan, Armenia) oraz w odniesieniu do przywozu sklejki brzozonej kod CN 44123310 takim krajem są dodatkowo Chiny oraz Turcja.

Kolejna, istotna zmiana w ustawie dotyczy możliwości żądania przez organ celny, od osoby lub podmiotu, o których mowa w art. 14a ust. 1, jeżeli wyniki analizy ryzyka przeprowadzonej przez organ KAS wskazują na wysokie ryzyko obejścia środków ograniczających UE ustanowionych w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę przez:

1) wywóz towarów do państw, co do których istnieje ryzyko, że biorą udział w obchodzeniu środków ograniczających lub

2) przewóz w procedurze tranzytu przez terytorium Federacji Rosyjskiej lub Białorusi,

- oświadczenia producenta towarów, że podjął działania w celu określenia czy towary będą używane przez użytkowników końcowych w sposób zgodny z warunkami przewidzianymi w przepisach UE i może te działania udokumentować.

Jednocześnie wskazać należy, że na krajową listę sankcyjną prowadzoną przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wpisane zostały trzy podmioty, które uczestniczyły w procederze omijania sankcji w obrocie samochodami osobowymi i ciężarowymi oraz naczepami.

Wpisy na krajową listę sankcyjną nastąpiły w 2024 r., z czego jeden podmiot został wykreślony 31 grudnia 2024 r.

Omijanie sankcji przez te podmioty polegało na:

- wywozie samochodów luksusowych i motocykli do Federacji Rosyjskiej za pośrednictwem osób z Białorusi,
- wywozie ciągników siodłowych oraz naczep do Federacji Rosyjskiej za pośrednictwem podmiotów pośredniczących usytuowanych w takich krajach jak **Uzbekistan, Turcja oraz Białoruś**,
- wywozie samochodów ciężarowych do Federacji Rosyjskiej za pośrednictwem podmiotów pośredniczących usytuowanych w takich krajach jak **Armenia, Gruzja, Kazachstan i Turcja**.

Podmioty zostały wpisane na krajową listę sankcyjną w związku z naruszeniem zakazu wwozu do Federacji Rosyjskiej towarów, zgodnie z art. 3k i załącznikiem XXIII (CN 8701 od 21 do 24, CN 8716 39 oraz CN 8703) rozporządzenia (UE) nr 833/2014.

Ponadto informuję, że podmioty te zostały objęte następującymi środkami zapobiegawczymi:

- a) zamrożeniem środków finansowych i zasobów gospodarczych w rozumieniu rozporządzenia Rady (UE) nr 269/2014 z dnia 17 marca 2014 r. w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz. Ur. UE L 78 z 17.03.2014, str. 6, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 269/2014”, będących własnością, pozostających w posiadaniu, pozostających w faktycznym władaniu lub pod kontrolą podmiotu, o którym mowa w pkt 1, w pełnym zakresie;
- b) zakazem udostępniania podmiotowi, o którym mowa w pkt 1 lub na jego rzecz – bezpośrednio lub pośrednio – jakichkolwiek środków finansowych lub zasobów gospodarczych w rozumieniu rozporządzenia 269/2014;
- c) zakazem świadomego i umyślnego udziału w działaniach, których celem lub skutkiem jest ominięcie środków wskazanych w lit. a i b;
- d) wykluczeniem z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego lub konkursu prowadzonego na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, z późn. zm.).

Jak z powyższego wynika, działania podejmowane wobec eksportu pojazdów ciężarowych do państw Azji centralnej i Kaukazu mają oparcie w przepisach prawa zarówno unijnego jak i krajowego.

Ministerstwo Finansów nie przewiduje mechanizmów rekompensat i odszkodowań w związku z objęciem Rosji i Białorusi sankcjami unijnymi. Jak wskazano wyżej, do przedsiębiorców należy prowadzenie due diligence i odpowiedniej analizy ryzyka prowadzonej działalności w określonym środowisku prawnym.

Obecnie nie jest planowane zniesienie ograniczeń krajowych w wywozie do państw tzw. wysokiego ryzyka.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów i Gospodarki

Zbigniew Stawicki

Podsekretarz Stanu Zastępca Szefa Krajowej Administracji Skarbowej

w Ministerstwie Finansów